

Jaarverslag 2019 Stichting De Salamander

Voorwoord

Dankzij de inzet van onze molenaars en vele vrijwilligers is ook het jaar 2019 voor de houtzaagmolen De Salamander weer een succesvol jaar te noemen. Een jaar, waarin aan het zagen van stammen en het onderhoud van de molen veel aandacht is besteed. Zo'n 3800 bezoekers hebben de molen bezocht voor een rondleiding of deelname aan een activiteit. Ruim 400 kinderen van basisscholen bezochten de molen voor het Cultuurmenu-programma Geen Afgezaagd Uitje. Een enthousiast team molenaars en vrijwilligers zorgt er bijna dagelijks voor dat de zaagmolen aan de Vliet zijn een unieke plaats in de samenleving kan behouden.

Bestuurszaken

Door het bestuur van de Stichting is in 2019 het molenplan 2019 -2024 opgesteld met daarin de volgende doelstellingen: het in standhouden van het rijksmonument inclusief het zaagproces; het ervoor zorgen dat het rijksmonument midden in de samenleving staat; het in standhouden of vernieuwen van het bezoekers- en educatief centrum en deelname aan het cultuurmenu; het benadrukken van de duurzaamheid van het bedrijf(-proces) en ervoor zorgen dat dit gedaan kan worden met inzet van vrijwilligers en tenslotte ervoor zorgen dat er voldoende steun is van overheden, burgers en bedrijven.

De houtzaagmolen is bij een uitstekend milieuvriendelijk bedrijf. Zowel het draaien en zagen op de wind als het zagen van bomen, waardoor het hout weer opnieuw gebruikt kan worden, is een duurzaam proces. De samenleving in het algemeen en de bezoekers, vrienden en sponsors in het bijzonder hechten zeer aan dit duurzame aspect.

Met mw. A van Eekelen, wethouder en portefeuillehouder voor o.a. Kunst en cultuur en Recreatie en toerisme en medewerkers van de Gemeente Leidschendam-Voorburg is overleg gestart over het zoeken naar mogelijkheden voor verbetering van de bewegwijzering en de routing naar de molen voor bezoekers. Ook worden initiatieven ontwikkeld om de molen, de icoon van Leidschendam, regionaal meer onder de aandacht te kunnen brengen.

Met het Erfgoedpodium (de 'erfgoedpartners' in Leidschendam-Voorburg) en Open Monumentendag is er regelmatig overleg geweest over samenwerking, vooral rond de organisatie van de verschillende open dagen. De goede samenwerking met Molen De Vlieger resulteerde weer in de Molendag Leidschendam -Voorburg.

Aan het einde van het verslagjaar 2019 is de samenstelling van het bestuur als volgt: voorzitter Mieke Span, secretaris Albert de Jong, penningmeester Ronald Engel en bestuursleden Gerard Besseling en Frans Baars. Zij zijn ieder vanuit zijn of haar portefeuille en in samenwerking met de molenaars en vrijwilligers nauw betrokken geweest bij het molenonderhoud, technische zaken, houtverkoop, de organisatie van evenementen, educatie en publiciteit. Voor de financiële zaken wordt het bestuur ondersteund door Eric van Outersterp. Het bestuur komt gemiddeld iedere 6 weken bijeen.

Vrijwilligers

Dit jaar speciale vermelding van het molenteam, want een molen draaiende houden kan niet zonder vrijwilligers, en zeker niet met zonder onze vrijwillige molenaars. Molenaar Willem Bogaerts is met het molenteam iedere zaterdag aanwezig voor onderhoud, om de wieken te laten draaien en bomen te zagen en zaagopdrachten uit te voeren. Molenaar Rick Vermeulen draait tevens de woensdagmiddag. Andre van der Kraan, ook actief bij Molen De Roos in Delft, slaagde in 2019 voor het diploma vrijwillig molenaar en doet mee op de zaterdag; evenals molenaar in opleiding Rob Zonderop. Samen vormen zij het molenteam, dat zich enthousiast het hele jaar door inzet.

Van de Penningmeester

Het boekjaar 2019 is afgesloten met een verlies van € 2305. Dit is voornamelijk veroorzaakt door minder inkomsten van vrienden en door hogere uitgaven aan onderhoud. Het tekort is gedekt uit de Reserve. Voor de periode 2019 - 2024 hebben de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Provincie Zuid-Holland weer een

subsidie toegezegd voor het onderhoud van de molen. De molen is inmiddels 30 jaar oud hetgeen normale, maar vaak hoge, onderhoudskosten met zich meebrengt. Er wordt overigens gewerkt op basis van een Meerjaren-Onderhoudsplan dat mede wordt gebaseerd op de inspectie van de Molenwacht. Uiteraard wordt ook de uitgavenkant strak in de gaten gehouden.

Vrienden van de molen en sponsors

Helaas hebben enkele sponsors in 2019 hun ondersteuning moeten beëindigen. Aan het einde van het verslagjaar telt de Stichting ongeveer 250 Vrienden van de molen, die De Salamander met hun bijdrage financieel ondersteunen. Het bestuur overweegt de al jaren bestaande "vrijwillige" bijdrage van vrienden op termijn gering te verhogen om mede iets aan het tekort te doen. Daarnaast zal getracht worden het aantal sponsoren dat terugloopt te vergroten.

Voor vrienden en sponsors is ook in 2019 weer een vriendenbijeenkomst georganiseerd, waarbij op informele wijze en met mooi weer de banden met de molen zijn aangehaald.

De Zaagmolen

Het jaar 2019 staat in het teken van uitvoering groot onderhoud. De molen staat nu ruim 30 jaar op deze plek en vraagt steeds meer onderhoud aan vooral de grote elementen. Wij prijzen ons gelukkig met een kwalitatief goede molen zodat veel onderdelen het erg lang, en in goede conditie, uithouden. Mede door de goede inzet van ons molenteam.

Basis voor het onderhoud van de molen is het meerjarenonderhoudsplan, aangevuld met de rapportage en adviezen van de Molenwacht en de dagelijkse inspectie van de molen door onze molenaars, het molenteam. Ook in het verslagjaar is veel onderhoud gepleegd. In 2019 is één vitaal onderdeel vervangen, de transmissieas. Dit gebeurde door deskundigen van Molenmaker Verbij. Het volledig herstel van de hellingbaan, waarmee in 2018 is begonnen, is in het verslagjaar gerealiseerd, daarbij is de fundering compleet vernieuwd. Gespecialiseerde bedrijven zijn wederom ingeschakeld om de jaarlijkse controle op goede werking uit voeren, zoals voor de bliksemafleiding, de pompen, de heftruck en de beveiligingsapparatuur. Alle andere onderhoud is gepleegd door de vrijwilligers van de woensdagploeg. De dinsdagploeg zaagde hout op bestelling en verving onder andere een gedeelte van de versleten stellingplanken. Ook veel kleiner dagelijks onderhoud staat genoteerd in het meerjarenonderhoudsplan. Samen met het rapport van de molenwacht is dit een goede leidraad voor de werkzaamheden voor deze drie ploegen.

In het voorjaar is een bevriende beklimmer (rope acces specialist) op de top van de molen geweest en heeft de sprinklerkoppelen losgekoppeld. Na schoonmaken zijn deze koppelen weer terug geplaatst. Het dak is door hem

gefotografeerd en in orde bevonden. Dit jaar is er hard nagedacht over de vervanging van de elektromotor. Er waren vele besprekingen met deskundigen. De vervanging zal in 2020 gebeuren. In september sloeg vermoedelijk de bliksem in de molen. Er werd uitgebreid gecontroleerd en gediscussieerd. Uiteindelijk zijn de flexibele aansluitingen vervangen. Het internet/wifi in de molen is stabiel gemaakt. Er is een nieuwe tafel ontworpen en samen met een meubelmaker gemaakt voor de Moolenmeester. Samen met een van de vrijwilligers werd een veiligheidsplan voor de molen en toegangprotocol opgesteld. Het molenteam is begonnen met het zagen van twee 14 m lange Douglas-sparren. De daaruit gezaagde balken zijn bestemd voor de vervanging van de in matige staat verkerende lange schoren bij de staart van de molen. Een ophangconstructie voor deze schoren in de Drooghschuyt is daarvoor door molenaar Willem Bogaerts gemaakt.

Ook in het verslagjaar zijn weer voor particulieren en meubelmakers verschillende kleinere en grote zaagopdrachten uitgevoerd en is regelmatig hout verkocht.

Licht op de Sluis

Sinds 2018 is de zaagmolen in het kader van het project Licht op de Sluis iedere avond verlicht, wat veel positieve reacties oplevert. De officiële ingebruikname van dit project vond in oktober plaats. Aan optimalisering van de techniek, de wifi-verbinding en de exacte plaatsing van de diverse spots is in 2019 verder gewerkt.

Publieksactiviteiten

Molengidsen ontvangen iedere woensdag- en zaterdagmiddag bezoekers voor een rondleiding. In het verslagjaar zijn vele bezoekers, jong en oud, ontvangen, afkomstig uit alle windstreken. In totaal hebben ca. 3800 bezoekers de molen bezocht. Een 15-tal groepen is dit jaar op afspraak rondgeleid.

Zo'n 60 bezoekers, motorbooteigenaren van de Koninklijke Nederlandsche Motorboot Club, bezochten in september met hun boten de molen. Met hun Schipperskoor zorgden zij voor een onvergetelijk optreden, dat werd afgesloten met een optreden van het viswijkenkoor De Vliet Grieten.

Enkele bruidsparen hebben in en rond de molen hun trouwfoto's laten maken of met familie hun trouwdag gevierd.

Met 'Figuurzagen voor kinderen' trekt de molen op open dagen veel kinderen, die onder enthousiaste leiding van Ben van Kan met grote inspanning uit hout allerhande voorwerpen weten te zagen. Ook in de zomervakantie heeft hij enkele keren vele kinderen met figuurzagen een onvergetelijke middag bezorgd.

De Salamander heeft door het jaar heen een vrij vast programma met open dagen. De molen is dan bijna de gehele dag geopend voor publiek. Naast zaagdemonstraties en rondleidingen zijn er aanvullend allerhande activiteiten voor jong en oud georganiseerd:

Open Dag:	Activiteiten:	Aantal bezoekers:
Erfgoeddag: Schatten van de Gouden Eeuw	Startpunt opening Watersportseizoen met commissaris van de Koning Houtdraaiers Figuurzagen met kinderen Kleurplaten voor de kinderen (in samenwerking met Ver. Erfgoed Leidschendam)	380
Nationale Molendag: Ontmoet de Molenaar	Houtdraaiers Figuurzagen met kinderen Tollenmaker voor de kinderen	600
Molendag Leidschendam - Voorburg i.s.m. De Vlieger	Houtdraaiers Figuurzagen met kinderen Saskia en Rembrandt Schilderen in workshops	95
Open Monumentendag: Plekken van plezier	Houtdraaiers Figuurzagen met kinderen, spelen met blokken hout Touwslager voor de kinderen	400
Vlietdagen	Muziek in de molen met de Mean Mr Mustard Band	480
Herfstvakantie	Activiteiten met kinderen: figuurzagen met kinderen, spelen met blokken, tekenen	35
Midwinter in de molen	Kerststal van houtdraaiers; muziek; verkoop van molenmeel (van Molen De Roos in Delft), glühwein	90

Educatie

In het verslagjaar hebben ruim 400 leerlingen, vergezeld van leerkrachten en begeleidende ouders, de molen en de Moolenmeester bezocht voor de molenles 'Geen Afgezaagd Uitje'. De waardering en het enthousiasme van de deelnemers is wederom groot: een ruime 8 als eindcijfer is opnieuw een resultaat om trots op te zijn. Met dit aanbod uit het Cultuurmenu Leidschendam-Voorburg brengt De Salamander leerlingen uit groep 6 van het basisonderwijs in contact met ons belangrijk ambachtelijk erfgoed. De Mobiele Kunstbrigade verzorgde in de zomervakantie weer een hele dag activiteiten voor jonge kinderen. Ook heeft De Salamander voor volwassenen weer enkele workshops 'schilderen op schaaldelen' georganiseerd. Onder professionele begeleiding van onze vrijwilligster en beeldend kunstenaar Annemieke Fierinck hebben de deelnemers in de molen met acrylverf hun creativiteit aan de schaaldelen toevertrouwd. Educatied medewerkers hebben in de zomer - en herfstvakantie voor de jongste kinderen workshops verzorgd.

Publiciteit

Ook in het verslagjaar is De Salamander veelvuldig vermeld in de media. Standaard worden voor 'Het 'Krantje', en de websites van 'Midvliet' en 'Vlietnieuws' regelmatig persberichten over activiteiten in de molen aangemeld. De website van de molen, Twitter en Facebook worden meer en meer benut om molenzaken onder aandacht te brengen. Veel aandacht kreeg in april ook het uitgebreide interview in het Krantje met molenaar Willem Bogaerts.

In Erf Goed Nieuws van de Vereniging Erfgoed Leidschendam zijn publicaties verschenen over aan de molen gerelateerde onderwerpen: het tweede artikel over de geschiedenis van de houtzaagmolens in Leidschendam (1739 - 1780) en een bijdrage over een rechtszaak over het molenpad rond het recht van overpad uit 1900. Beschikbaar gekomen is ook een 'interne' publicatie over de geschiedenis van de stoommachine.

Leidschendam, mei 2020

Albert de Jong,
secretaris.